

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ขั้นตอนของการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Study and Analysis) แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาสำรวจสภาพปัญหาและสาเหตุสำคัญของปัญหาและความจำเป็น

ส่วนที่ 2 ศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม (Design and Development) แบ่งออกเป็น 3 ขั้น คือ

ส่วนที่ 1 เขียนโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม

ส่วนที่ 2 ประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม

ส่วนที่ 3 การปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม (Field Test) แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ส่วนที่ 1 การศึกษานำร่อง (Pilot Study)

ส่วนที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตร

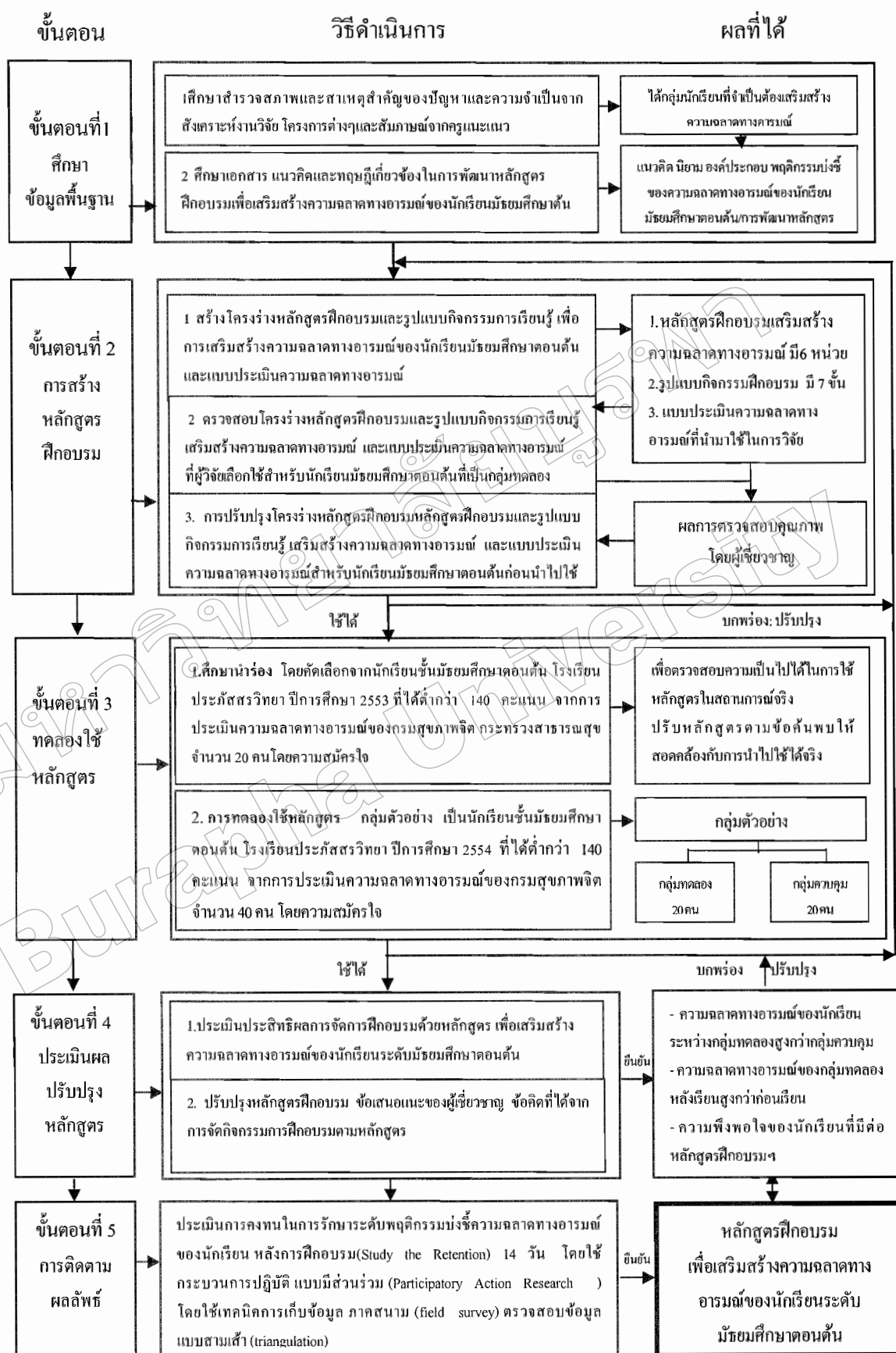
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม (Evaluation and Improvement)

ส่วนที่ 1 การประเมินประสิทธิผลการจัดกิจกรรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้น

ส่วนที่ 2 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามผลลัพธ์ โดยประเมินผลหลังการฝึกอบรม (Study the Retention) ศึกษาความคงทนในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มทดลองภายหลังจากรับการฝึกอบรมไปแล้ว

ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

ภาพที่ 20 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 4 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	ผลที่ได้
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา ข้อมูล พื้นฐาน	1 เพื่อศึกษาดำรง สภาพปัญหาและ ความจำเป็น เพื่อหาข้อสรุปว่า นักเรียน มัธยมศึกษา ตอนต้นกลุ่มใด ที่ควรได้รับการ เสริมสร้างความ ฉลาดทางอารมณ์ มากที่สุด	ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจาก เอกสารและงานวิจัย ต่าง ๆ บริบทของ นักเรียนและบริบทของ สังคมที่เกี่ยวข้องกับความ ฉลาดทางอารมณ์ของ นักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ด้วย วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	- เอกสาร จากกรม วิชาการ - กรมสุขภาพจิต กระทรวง สาธารณสุข - สำนักงานปฏิรูป การศึกษา - ข่าวจากหน้า หนังสือพิมพ์ - สัมภาษณ์ครูประจำชั้น - แบบประเมินความ ฉลาดทางอารมณ์	กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่ควร ได้รับการ เสริมสร้างความฉลาดทาง อารมณ์มากที่สุด
	2. เพื่อศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี และ รวบรวม สาระสำคัญมาเป็น กรอบในการ พัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างความ ฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา ตอนต้น	1. ศึกษาและเลือก กรอบการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรม จากแนวคิด และ ทฤษฎีเกี่ยวกับ การเสริมสร้างความ ฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยวิธีการวิเคราะห์ เนื้อหา	เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่ เกี่ยวกับการเรียนรู้ ใช้เป็น ข้อมูลพื้นฐาน 1. แนวคิดเกี่ยวกับความ ฉลาดทางอารมณ์ 2. พัฒนาการของวัยรุ่น ตอนต้น 3. การพัฒนาหลักสูตร 4. การฝึกอบรม 5. ทฤษฎีเกี่ยวกับ การเรียนรู้	1 ได้รอบความฉลาดทาง อารมณ์สำหรับวัยรุ่น 12-17 ปี 2. ได้แบบประเมินใช้ สำหรับประเมินนักเรียน เพื่อค้นหากลุ่มเป้าหมาย ที่มีความฉลาดทาง อารมณ์ต่ำกว่าเกณฑ์ เพื่อนำมาเป็นกลุ่ม ทดลอง 3. ได้แนวทางการพัฒนา หลักสูตร 5 ขั้นตอน 4. ได้ระบบฝึกอบรมที่ ประยุกต์ใช้ในการอบรม 5. ได้กรอบในการนำไป สร้างรูปแบบการ ฝึกอบรม

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	ผลที่ได้
ขั้นตอนที่ 2 การสร้าง หลักสูตร	1. เพื่อพัฒนาโครงสร้าง หลักสูตรฝึกอบรม ออกแบบกิจกรรม ฝึกอบรม และการประเมินความ ฉลาดทางอารมณ์	- เขียนโครงสร้าง หลักสูตร โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ตัวหลักสูตรและ เอกสารประกอบ (2) สร้างรูปแบบกิจกรรม ฝึกอบรม (ออกแบบวิธีจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในการ ฝึกอบรม) (3) ออกแบบประเมิน	1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ในเรื่อง ความฉลาดทาง อารมณ์ ให้คำปรึกษา	1. โครงร่างหลักสูตร ฝึกอบรม 2. รูปแบบกิจกรรมฝึกอบรม 7 ขั้นตอน 3. แบบประเมินความฉลาด ทาง อารมณ์สำหรับ 12-17 ปีของ กรมสุขภาพจิต มาใช้ในการ วิจัยครั้งนี้
	2 เพื่อตรวจสอบความ สอดคล้องของ โครง ร่างหลักสูตรฝึกอบรม รูปแบบกิจกรรม ฝึกอบรม แบบ ประเมินความฉลาด ทางอารมณ์	1. เชิญผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบยืนยันความ สอดคล้องของโครงสร้าง ของหลักสูตรฝึกอบรมฯ	1. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน 2. แบบประเมินความ สอดคล้องและความ เหมาะสมโครงสร้าง หลักสูตร 3. แบบประเมินรูปแบบ กิจกรรมฝึกอบรม	ข้อมูลที่ได้จากการ ประเมินผลโครงสร้าง หลักสูตร รูปแบบกิจกรรม ฝึกอบรม และแนวทางแก้ไข
	3 เพื่อการปรับปรุง โครงสร้างหลักสูตร รูปแบบกิจกรรม ฝึกอบรม แบบประเมิน ความฉลาดทางอารมณ์ ก่อนนำไปทดลองใช้	1. ปรับปรุงแก้ไข หลักสูตรฝึกอบรม รูปแบบกิจกรรมฝึกอบรม แบบประเมินความฉลาด ทางอารมณ์ ตามข้อมูล ได้จากผู้เชี่ยวชาญ	1 ข้อมูลที่ได้จากการ ประเมินผลของผู้เชี่ยวชาญ และแนวทางแก้ไข	หลักสูตรฝึกอบรมฯ รูปแบบ กิจกรรมฝึกอบรม แบบ ประเมินความฉลาดทาง อารมณ์ ที่ผ่านการประเมิน ความเหมาะสมและความ สอดคล้องแล้วพร้อมที่จะ นำไปทดลองใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	ผลที่ได้
ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้ หลักสูตร ฝึกอบรม	1 เพื่อศึกษานำร่อง ทดลองใช้หลักสูตร ฝึกอบรม ฯ	1.จัดกิจกรรมฝึกอบรมตาม หลักสูตรที่สร้างให้กับ กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น ได้จากการ ประเมินขั้นตอนที่1 ปีการศึกษา 2553	นักเรียนประภัสสรวินยาที่ เป็นกลุ่มทดลองนำร่อง 20 คน	ผลที่ได้จากการทดลองนำร่อง ใช้หลักสูตรฝึกอบรม เสริมสร้างความฉลาดทาง อารมณ์
	2.เพื่อทดลองใช้ หลักสูตรฝึกอบรม	1.จัดกิจกรรมฝึกอบรมตาม หลักสูตรที่สร้างให้กับ กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น ได้จากการ ประเมินขั้นตอนที่1 ปีการศึกษา 2554	1. นักเรียนประภัสสรวินยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 40 คน จำแนกเป็น กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม 2.หลักสูตรที่ปรับปรุง หลังจาก ทดลองนำร่อง	ผลที่ได้จากการจัดกิจกรรม การใช้หลักสูตรฝึกอบรม เสริมสร้างความฉลาดทาง อารมณ์
ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผล และ ปรับปรุง หลักสูตร	1. เพื่อประเมิน ประสิทธิผลของ หลักสูตรฝึกอบรม	1. ประเมินประสิทธิผลของ หลักสูตรฝึกอบรม เสริมสร้างความฉลาด ทางอารมณ์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ดังนี้ 1.1 เปรียบเทียบระหว่าง กลุ่มทดลองกับกลุ่ม ควบคุม 1.2 เปรียบเทียบพัฒนาการ ของกลุ่มทดลองก่อน และหลังร่วมกิจกรรม 1.3 ตรวจสอบความพึง พอใจของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นที่มี ต่อหลักสูตรฝึกอบรม	ข้อมูลจากการทดลองใช้ หลักสูตร 1.1 เครื่องมือแบบประเมิน ความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับวัยรุ่น อายุ 12-17 ปี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคิด ด้านเก่งและด้านสุข ของ กรมสุขภาพจิต กระทรวง สาธารณสุข (2550, หน้า 2-4) จำนวน 52 ข้อ 1.2 เครื่องมือประเมินความ พึงพอใจของนักเรียนกลุ่ม ทดลองที่มีต่อหลักสูตร ฝึกอบรมผู้วิจัยพัฒนาขึ้น	ผลการประเมินประสิทธิผล ของหลักสูตรฝึกอบรม เสริมสร้างความฉลาดทาง อารมณ์ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น 1.คะแนนกลุ่มทดลองสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.01 2.คะแนนของกลุ่มทดลอง หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ.01 3.ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีความพึง พอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม ในระดับมาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	ผลที่ได้
	2. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม	ปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง จากผลการประเมิน ประสิทธิผลของหลักสูตร ฝึกอบรมเสริมสร้างความ ฉลาดทางอารมณ์ของ นักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	ผลการประเมินประสิทธิผล ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างความฉลาดทาง อารมณ์ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างความฉลาดทาง อารมณ์ฉบับสมบูรณ์
ขั้นตอนที่ 5 ติดตาม ผลลัพธ์ หลังการ ฝึกอบรม	เพื่อติดตามประเมิน ความคงทนในการ รักษาระดับพฤติกรรม บ่งชี้ความฉลาดทาง อารมณ์ที่แสดงออก ภายหลังการฝึกอบรม	1.ออกแบบเกณฑ์ในการ ติดตามประเมินความคงทน ในการรักษาระดับ พฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาด ทางอารมณ์ที่แสดงออก ด้วยการสนทนากลุ่มกับ ผู้เชี่ยวชาญการประเมิน คุณภาพภายนอกชั้น พื้นฐาน จำนวน 10 ท่าน เพื่อระดมความคิดในการ กำหนดเกณฑ์ประเมิน ภาคสนาม 2. ประเมินความคงทนในการ รักษาระดับพฤติกรรมบ่งชี้ ความฉลาดทางอารมณ์ที่ แสดงออก โดยใช้เทคนิค กระบวนการวิจัยเชิง คุณภาพและปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมและการ ตรวจสอบข้อมูลแบบ สามเส้า สังเกต สัมภาษณ์ และศึกษาบันทึกผลของ นักเรียน	ผู้เชี่ยวชาญการประเมิน คุณภาพ จำนวน 10 ท่าน เพื่อระดม ความคิดในการกำหนด เกณฑ์ประเมินภาคสนาม สำหรับการสังเกต 2.กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : โดยให้นักเรียนออกแบบ กิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม และสาธารณะประโยชน์ ต่อผู้อื่น	1. เกณฑ์ประเมินภาคสนาม สำหรับการสังเกตนักเรียน 2.กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : โดย ให้เด็กออกแบบกิจกรรมเพื่อ พัฒนาสังคมและสาธารณะ ประโยชน์ต่อผู้อื่น 3. ได้ระดับพฤติกรรมบ่งชี้ ความฉลาดทางอารมณ์ที่ แสดงออกภายหลังการ ฝึกอบรม ของนักเรียนกลุ่ม ทดลอง

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน (Study and Analysis)

ในขั้นนี้เป็นการศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน เพื่อรวบรวมข้อมูลไปเป็นแนวทางในการกำหนดนิยาม องค์ประกอบ พฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาสำรวจข้อมูลพื้นฐานและสาเหตุสำคัญและความจำเป็นที่ต้องการ

เสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสำรวจสภาพปัญหาและความจำเป็น เพื่อหาข้อสรุปว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มใดที่ควรได้รับการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์

วิธีการศึกษา

ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ และนำมาเทียบกับบริบทของนักเรียนและบริบทของสังคมที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลของข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ สัมภาษณ์ครูประจำชั้นและครูแนะแนวของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดชลบุรีที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 แห่ง เพื่อสำรวจปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเทียบกับปัญหาที่พบในโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ตามกรอบของ กรมสุขภาพจิต (2550, หน้า 35 - 36) ซึ่งจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ เกล้ง และสุขด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลที่ได้ คือ ครูประจำชั้นและครูแนะแนวของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดชลบุรีให้ข้อมูลว่า ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นระดับชั้นที่มีปัญหาและต้องพบฝ่ายปกครองบ่อยที่สุด ซึ่งเมื่อดูบันทึกพฤติกรรมของฝ่ายปกครองพบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปัญหาที่พบมากคือ ขาดโรงเรียนต่อเนื่องหลายวัน การทะเลาะเบาะแว้งกันเนื่องจากไม่ช่วยเหลือกัน ผู้วิจัยจึงเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มาทดสอบ โดยให้ทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับวัยรุ่น 12 - 17 ปี (กรมสุขภาพจิต, 2550, หน้า 128 - 131) ได้กลุ่มนักเรียนที่มีผลการประเมินต่ำ จำนวน 20 คน และพบว่า ลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำประกอบด้วย ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง เห็นใจผู้อื่น ได้รับความรักชอบ แรงจูงใจมุ่งมั่นพยายาม ตัดสินใจและแก้ปัญหา มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น สามารถสร้างความสุข ความพึงพอใจในชีวิต ยกเว้น ภูมิใจในตนเอง ซึ่งมีนักเรียนที่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์เพียง 4 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 การศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิดทฤษฎี และรวบรวมสาระสำคัญมาเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีการศึกษา

ศึกษาและเลือกกรอบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจากแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการนำไปออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม

สรุปผลที่ได้ คือ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

1. แนวคิดที่นำมาเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) ได้จากการวิเคราะห์หลักขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร แล้วนำมาสังเคราะห์โดยเทียบเคียงกัน ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ขั้นตอนที่ 5 ติดตามผลลัพธ์หลังการฝึกอบรม

2. รูปแบบการฝึกอบรม (Training Model) หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนานักเรียนให้มีความฉลาดทางอารมณ์กลุ่มทดลองให้สูงขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กรมสุขภาพจิตกำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยเลือกรูปแบบการฝึกอบรมของแพทริก (Patrick, 1992, p. 110) ซึ่งมี 10 ขั้นตอน คือ กำหนดสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง คัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม พัฒนาเกณฑ์การวัดผล กำหนดวัตถุประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรมที่ให้ ออกแบบวิธีการและเครื่องมือฝึกอบรม โปรแกรมการฝึกอบรม ประเมินผล และที่สำคัญคือ ระบบนี้มีกระบวนการย้อนกลับไปปรับปรุงและเพิ่มเติมภายหลังการดำเนินการและพบปัญหาหรือทิศทางที่ดีกว่า

3. รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Activity Model) จากการพิจารณาขั้นตอนการฝึกอบรมตามแนวคิดของของแพทริก (Patrick, 1992, p. 115) ในขั้นออกแบบวิธีการและเครื่องมือในการฝึกอบรม ซึ่งผู้วิจัยเกิดคำถามว่า กระบวนการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งกล่าวได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์เป็นลักษณะพฤติกรรม การแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่นักเรียนเผชิญอยู่ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้จากทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา และทำการสังเคราะห์จุดเด่นของแต่ละ

ทฤษฎีเพื่อหาความเหมาะสมในการนำมาจัดกิจกรรมฝึกอบรมในแต่ละหน่วยตามหลักสูตร ฝึกอบรมที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีความฉลาดทางอารมณ์

ผลการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) ในส่วนการเรียนรู้จากตัวแบบของเบนคูรา (Bandura, Ross & Roos, 1963) เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาออกแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เนื่องจากเบนคูรา อธิบายกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้โดยตัวแบบว่ามีทั้งหมด 4 อย่าง ได้แก่ Attention กระบวนการความใส่ใจ Retention กระบวนการการจดจำ Production กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวอย่าง Motivation and Reinforcement กระบวนการแรงจูงใจและการเสริมแรง มีผลต่อการเรียนรู้ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism Theory) ในส่วนที่เป็นหลักการทางจิตวิทยาทั้ง 4 กลุ่ม ของ Lam (1998) ประกอบด้วย หลักการกลุ่มที่ 1 คือ การรู้คิด และการตระหนักในการรู้คิดของตนเอง หลักการกลุ่มที่ 2 แรงจูงใจและเจตคติ หลักการกลุ่มที่ 3 พัฒนาการและสังคม หลักการกลุ่มที่ 4 ความแตกต่างของบุคคล และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Theory) ในส่วนของเทคนิคในการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีองค์ประกอบได้แก่ 1) มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทางบวก 2) มีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด 3) แต่ละคนต้องรับผิดชอบในผลงานที่ได้รับมอบหมาย 4. ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ และกระบวนการกลุ่ม โดยนำหลักการดังกล่าวแล้วมาบูรณาการออกแบบกิจกรรมฝึกอบรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการแสดงออกทางความฉลาดทางอารมณ์ไปตามกิจกรรมที่จัดให้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม (Design and Development)

ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม และกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

ส่วนที่ 1 เขียนโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

วัตถุประสงค์ การออกแบบโครงสร้างสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีการศึกษา

1. วิเคราะห์เอกสาร หนังสือต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อกำหนดส่วนประกอบของโครงสร้างของหลักสูตรในการวิจัยครั้งนี้ มีองค์ประกอบ 7 ส่วน คือ สภาพปัญหาและความจำเป็น (กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษา) หลักการและเหตุผล (ปรัชญา และหลักจิตวิทยาการศึกษา) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร(กำหนดเป้าประสงค์ของหลักสูตร) โครงสร้าง

ของหลักสูตร (เนื้อหาสาระหน่วยการเรียนรู้) ประสบการณ์การเรียนรู้ (เลือกกลวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยสร้างรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและนักเรียน) สื่อการเรียนรู้ (วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน) และการวัดและประเมินผล (ประเมินการสอนและประเมินผลหลักสูตร)

2. การกำหนดรายละเอียดของแต่ละส่วนประกอบของโครงร่างหลักสูตร ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการ ดังนี้

2.1 สภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนานักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 กำหนดหลักการและเหตุผลในการพัฒนานักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.3 กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความจำเป็น โดยกำหนดคาดหวังว่าเมื่อดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้เพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม ได้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 3 องค์ประกอบ พฤติกรรมบ่งชี้ 9 สมรรถนะ 27 เกณฑ์คุณภาพ ทั้งนี้เพื่อให้การกำหนดเนื้อหาหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัยของผู้เข้ารับการอบรม

2.4 กำหนดหน่วยตามเนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

หน่วยฝึกอบรมที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

กิจกรรม 1 ปฐมนิเทศ

หน่วยฝึกอบรมที่ 2 แนวทางพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไปสู่ความดี

กิจกรรมที่ 2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

กิจกรรมที่ 3 เห็นใจผู้อื่น

กิจกรรมที่ 4 ความรับผิดชอบ

หน่วยฝึกอบรมที่ 3 แนวทางพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไปสู่ความเก่ง

กิจกรรมที่ 5 แรงจูงใจมุ่งมั่นพยายาม

กิจกรรมที่ 6 ตัดสินใจและแก้ปัญหา

กิจกรรมที่ 7 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

หน่วยฝึกอบรมที่ 4 แนวทางพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไปสู่ความสุข

กิจกรรมที่ 8 ภูมิใจในตนเอง

กิจกรรมที่ 9 สามารถสร้างความสุข

กิจกรรมที่ 10 ความพึงพอใจในชีวิต

หน่วยฝึกอบรมที่ 5 การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แบบองค์รวม

กิจกรรมที่ 11 พัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์แบบบูรณาการ

หน่วยฝึกอบรมที่ 6 ประเมินพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์แบบองค์รวม

กิจกรรมที่ 12 ประเมินผลการฝึกอบรมและความพึงพอใจ

2.5 ออกแบบวิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม โดยกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระของหลักสูตร สร้างเป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Activity Model) จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 3 ทฤษฎี ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์จุดเด่นมาบูรณาการสร้างเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ซึ่งพิจารณาจากผลการทำแบบประเมินของนักเรียน ซึ่งพบว่า นักเรียนควรได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แบบองค์รวม จึงได้ทำการออกแบบรูปแบบกิจกรรมฝึกอบรมครั้งนี้ ดังภาพที่ 2 แสดงความเชื่อมโยง สัมพันธ์ของหลักคิด หลักทฤษฎี และหลักปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นที่ 1 Awareness สร้างความตระหนักเป็นขั้นของการกระตุ้นและการเสริมแรงทางบวกจากผู้ให้การอบรม โดยเน้นให้นักเรียนเกิดสมาธิด้วยการสำรวจและวิเคราะห์ตนเอง เพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดความพร้อมในการรับรู้ และพร้อมเผชิญสถานการณ์ในการร่วมกิจกรรม

ขั้นที่ 2 Norm รู้จักเกณฑ์บังคับพัฒนา เป็นขั้นของการชี้แจงวัตถุประสงค์ เพื่อให้ นักเรียนทำความเข้าใจกิจกรรมและเกณฑ์ของความสำเร็จในการปฏิบัติ ซึ่งส่งผลต่อความคิดความรู้สึกและการกระทำที่มุ่งสู่เกณฑ์ตัวบังคับคุณภาพที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 3 Action Modeling ปฏิบัติการศึกษาตัวแบบ เป็นขั้นจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติศึกษาตัวแบบผ่านสื่อ วิดีทัศน์ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากตัวแบบและเกิดแรงบันดาลใจ ละทิ้งพฤติกรรมเดิม (Unlearning) ความคิดเดิม ความเชื่อเดิม พฤติกรรมที่เป็นผลเสียต่อตน พฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง หาทางปรับพฤติกรรมของตน

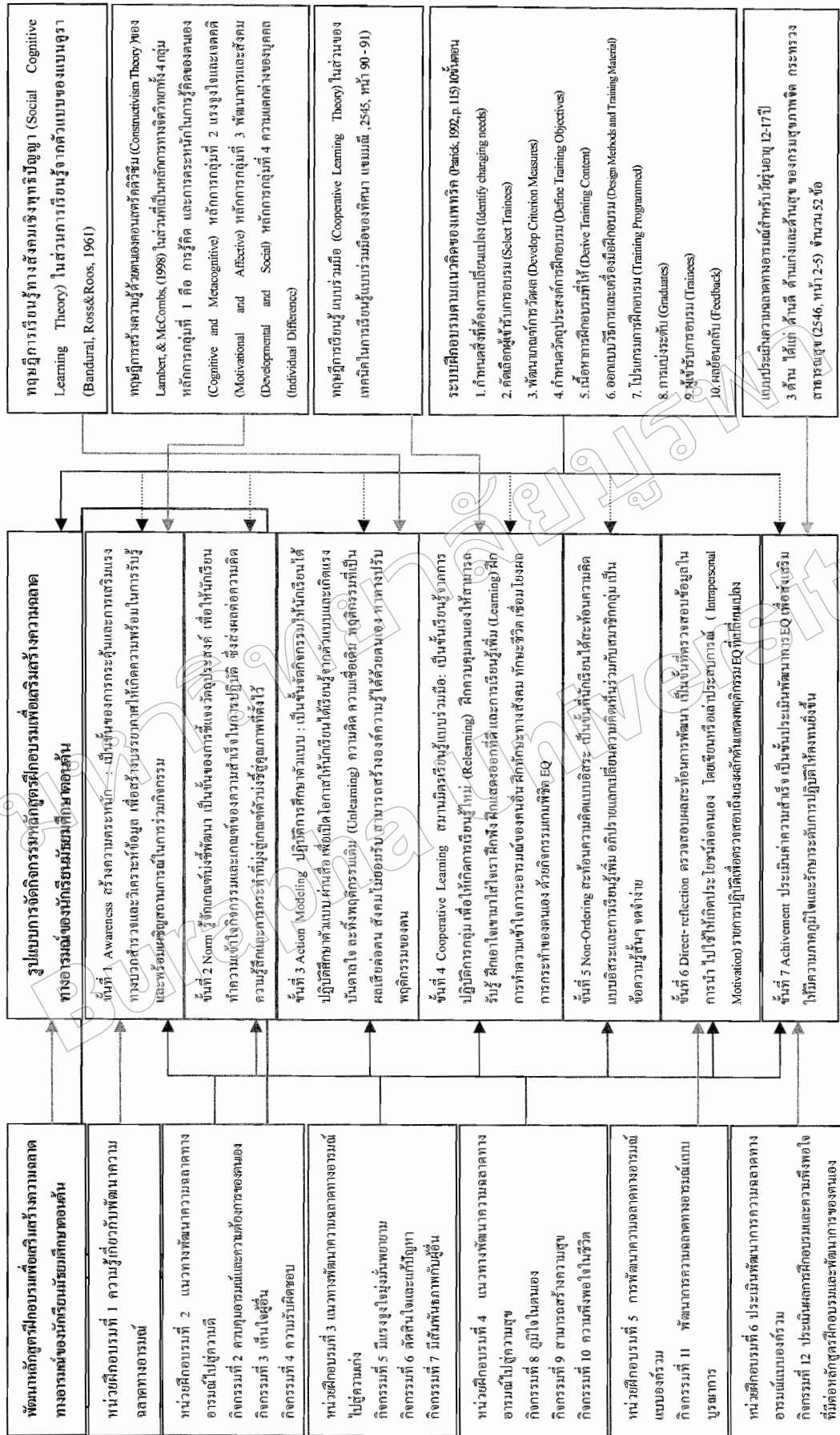
ขั้นที่ 4 Cooperative Learning สวมมิตรเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นขั้น เรียนรู้จากการปฏิบัติการกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ (Relearning) ฝึกควบคุมตนเองให้สามารถรับรู้ ฝึกเอาใจเขามาใส่ใจเรา ฝึกฟัง ฝึกแสดงออกที่ดี และการเรียนรู้เพิ่ม (Learning) ฝึกการทำความเข้าใจภาวะอารมณ์ของคนอื่น ฝึกทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ฝึกการพิจารณาเชื่อมโยงผลอันเนื่องมาจากการกระทำของตนเอง ด้วยกิจกรรมเกมพีชิต EQ

ขั้นที่ 5 Non-Ordering สะท้อนความคิดแบบอิสระ เป็นขั้นที่นักเรียนได้สะท้อนความคิดแบบอิสระ ไม่ครอบงำทางความคิด จากสิ่งที่ได้จากกิจกรรมที่ได้ทำในขั้นที่ 3 และ 4 ของตนเอง สรุปความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมและการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับสมาชิกกลุ่ม เป็นข้อความรู้สั้น ๆ จดจำง่าย

ขั้นที่ 6 Direct- reflection ตรวจสอบผลสะท้อนการพัฒนา เป็นขั้นที่ตรวจสอบข้อมูลในการนำ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองของนักเรียน โดยเขียนหรือเล่าประสบการณ์ (Intrapersonal Motivation) รายการปฏิบัติ เป็นการวัดแรงจูงใจภายในเพื่อตรวจสอบถึงแรงผลักดันที่ทำให้แสดงพฤติกรรม EQ ที่เปลี่ยนแปลง

ขั้นที่ 7 Achivement ประเมินค่าความสำเร็จ เป็นขั้นประเมินพัฒนาการEQ ของนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้มีความภาคภูมิใจและรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ระดับการปฏิบัติให้คงทนยิ่งขึ้น โดยผู้ให้การอบรมเสริมแรงทางบวกและกระตุ้นผู้เข้ารับอบรมให้กำลังใจกับตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลการปฏิบัติว่าประสบความสำเร็จหรือไม่

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาพที่ 21 แสดงความสัมพันธ์ของหลักคิด หลักทฤษฎี และหลักปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างผลงานทางอารมณ์ของนักบริหารระดับต้น

2.6 สื่อการเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวที่จะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สำหรับงานวิจัยครั้งนี้เน้นสื่อที่ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเอง อาทิ สื่อเทคโนโลยี (VCD) สื่อที่เป็นกิจกรรม/ กระบวนการ สื่อบุคคล/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สื่อวัสดุอุปกรณ์

2.7 แบบประเมินนักเรียนเพื่อตรวจสอบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการประเมินผลดังนี้

2.7.1 ประเมินพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ภายหลังจัดกิจกรรมตามหน่วยฝึกอบรมที่ 1-4 โดยจัดกิจกรรมในหน่วยที่ 5 เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดง พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยออกแบบจัดไว้ในแต่ละฐาน โดยพิจารณาตาม เกณฑ์พฤติกรรมบ่งชี้ โดยการสังเกตของวิทยากรประจำกลุ่มที่ผ่านการให้คำแนะนำในการสังเกต พฤติกรรมของนักเรียนจากผู้วิจัย มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ พฤติกรรมปรากฏตามเกณฑ์บ่งชี้ คุณภาพ ให้ทำเครื่องหมายถูกในช่องที่ “ใช่” หรือเท่ากับ 1 คะแนน และถ้าไม่ปรากฏให้ทำเครื่องหมาย ถูกในช่อง “ไม่ใช่” หรือเท่ากับ 0 คะแนน โดยจัดเป็นกิจกรรมบูรณาการฐานการเรียนรู้ในหน่วย ฝึกอบรมที่ 5 เป็นการตรวจสอบว่าในระหว่างร่วมกิจกรรมฝึกอบรม นักเรียนสามารถสะท้อน ความคิดเห็นอย่างเป็นเหตุและผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต เป็นการ ยืนยันพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน

2.7.2 ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับ ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังร่วมกิจกรรมฝึกอบรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม โดยผู้วิจัยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นอายุ 12-17 ปี ของ กรมสุขภาพจิต (2550, หน้า 128 - 131) จำนวน 52 ข้อ จำแนกออกเป็นความฉลาดทาง อารมณ์ 3 ด้าน คือ

องค์ประกอบด้านดี ประกอบด้วยด้านย่อย ดังนี้คือ ควบคุมตนเอง เห็นใจผู้อื่น และ รับผิดชอบ มีข้อคำถาม 18 ข้อ (ข้อ 1-18)

องค์ประกอบด้านเก่ง ประกอบด้วยด้านย่อย ดังนี้คือ มีแรงจูงใจ ตัดสินใจและแก้ปัญหา สัมพันธภาพ มีคำถาม 18 ข้อ ข้อ (19-36)

องค์ประกอบด้านสุข ประกอบด้วยด้านย่อย ดังนี้คือ ภูมิใจตนเอง พอใจในชีวิต และ สุขสงบทางใจ มีข้อคำถาม 16 ข้อ (ข้อ 37-52)

เวลาที่ใช้ในการตอบแบบประเมิน ตามปกติจะใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที ลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ ไม่จริง จริงบางครั้ง ก่อนข้างจริง จริงมาก เกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้ คือ

คำตอบ	ข้อคำถามทางบวก	ข้อคำถามทางลบ
ไม่จริง	1	4
จริงบางครั้ง	2	3
ค่อนข้างจริง	3	2
จริงมาก	4	1

2.7.3 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มทดลองที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบประเมินชนิด 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับได้แก่ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด

2.7.4 ประเมินติดตามความคงทนในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นภายหลังการฝึกอบรม โดยผู้วิจัยเลือกใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพและปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ใช้วิธีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่การสังเกต สัมภาษณ์และศึกษาบันทึกของนักเรียนในขณะนักเรียนร่วมกิจกรรมจำนวน 3 ครั้ง โดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ในส่วนของ กิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและสาธารณะประโยชน์ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นรอบครัวโรงเรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคม โลกตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 หน้า 55) ภายหลังการฝึกอบรมไปแล้ว 14 วัน จุดมุ่งหมายสำคัญ คือ ศึกษาความคงทนในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นของกลุ่มทดลอง 3 ครั้ง 18 ชั่วโมง โดยมีความเชื่อมั่นว่า การใช้กระบวนการนี้จะทำให้สามารถได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ มุ่งการค้นหาคำตอบการตรวจสอบพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่แสดงออก เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาว่า ภายหลังการร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแล้ว ว่านักเรียนยังมีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับใด ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ในการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนด้วยการเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญในด้านการประเมินเชิงคุณภาพแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) มุ่งประเด็นในการกำหนดเกณฑ์การพิจารณาบ่งชี้คุณภาพของความฉลาดทางอารมณ์ที่ศึกษา สามารถยืนยันผลอันเกิดจากการแสดงออก ผลการศึกษาที่ได้สามารถตีความข้อมูลกฏา (Guba, 1981 cited in Yanwaree, 2002) เพื่อดูว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สนับสนุนกันหรือขัดแย้งกัน

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตรวจสอบยืนยันความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมและรูปแบบกิจกรรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อตรวจสอบยืนยันความเที่ยงตรงขององค์ประกอบของแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจสอบยืนยันความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม และรูปแบบกิจกรรมฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1 วิธีการศึกษา ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง จำนวน 5 ท่าน ด้วยการกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ ด้านหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ว่าที่ร้อยตรี ดร.มนัส บุญประกอบ ดร.ศศิพันธ์ ศิริธาดากุลพัฒน์ ด้านจิตวิทยา ดร.วิไลเลียม วิมุตตายน ด้านภาษาไทย ดร.เสาวนิตย์ ชัยมุสิก และด้านสถิติวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องเหมาะสมของโครงร่างของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านวัตถุประสงค์และการเลือกใช้ทฤษฎีและเทคนิคในการฝึกอบรม รวมถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ จากนั้นทำการปรับปรุง ก่อนนำไปสร้างเป็นกิจกรรมฝึกอบรม

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของส่วนประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมและรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ เนื้อหาตามหัวข้อการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับจุดประสงค์หลักสูตรและนิยามศัพท์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจว่า องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม แต่ละด้านสอดคล้องกัน ไม่แน่ใจ หรือไม่สอดคล้อง

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้าเพื่อนัดวันและเวลาในการนำเสนอและรับแบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณารายละเอียดของหลักสูตรโดยอิสระ และขอคำแนะนำเพิ่มเติมหลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างหลักสูตร

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ดำเนินการในสองลักษณะ คือ

1.4.1 การประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม กระทำโดยนำคำตอบ

ที่ได้รับจากแบบประเมินความเหมาะสม ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความสอดคล้องโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ใช้สถิติดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item - Objective Congruence) โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ตอบมา ดังนี้

- 1 มีความเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น 1
- 2 มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0
- 3 มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2553, หน้า 62)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและพฤติกรรม

$\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นในแต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จากนั้นนำมาแทนค่าในสูตรดัชนีความสอดคล้อง ถ้าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ไม่ต้องปรับปรุง

สรุปได้ว่าโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และรูปแบบกิจกรรมที่จัด มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันทุกรายการ มีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร โดยรวมเท่ากับ 0.91 อยู่ในระดับสูง เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ภาคผนวก ก)

1.4.2 แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบสอบถามชนิด มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ส่วนประกอบที่ประเมิน ได้แก่ ความจำเป็นในการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ วิธีการจัดการเรียนการสอน สื่อ และวิธีการประเมินผล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกันตัดสินว่าองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสมโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

การพิจารณาความสมบูรณ์ของร่างหลักสูตร โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ตอบมา ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

การกำหนดค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม คือ ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าหลักสูตรมีคุณภาพเหมาะสมในเบื้องต้น

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องเหมาะสมด้านความจำเป็นในการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมแต่ละหน่วย สื่อการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลได้ค่าเฉลี่ย 3.94 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ภาคผนวก ค)

1.4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทำการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2. การตรวจสอบยืนยันความเที่ยงตรงขององค์ประกอบในแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2.1 วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง จำนวน 5 ท่าน ด้วยการกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย 2 ท่าน ด้านหลักสูตรฝึกอบรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิทยวาทที่ร้อยตรี ดร.มนัส บุญประกอบ ด้านจิตวิทยา ดร.วิไลเลียม วิมุตตาชน และด้านภาษาไทย ดร.เสาวนิตย์ ชัยมุสิก ด้านสถิติวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม และเพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องเหมาะสมของแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ

เครื่องมือที่ใช้ประเมินความเที่ยงตรงของแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามและภาษาที่ใช้

2.2.1. ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบโดยผู้วิจัยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นอายุ 12-17 ของกรมสุขภาพจิต (2550, หน้า 128-131) ปี ซึ่งผ่านการวิจัยแล้ว จำนวน 52 ข้อ จำแนกออกเป็นความฉลาดทางอารมณ์ 3 ด้านคือ ดี 18 ข้อ เก่ง 18 ข้อ และสุข 16 ข้อ

2.2.2. ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้แบบโดยผู้วิจัยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นอายุ 12-17 ปี ซึ่งผ่านการวิจัยโดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2550, หน้า 128-131) จำนวน 52 ข้อ จำแนกออกเป็นความฉลาดทางอารมณ์ 3 ด้านคือ ดี 18 ข้อ เก่ง 18 ข้อ และสุข 16 ข้อ

2.2.3 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การแปลความหมายค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของผู้ประเมิน โดยเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ เกณฑ์การตัดสินระดับความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อยที่สุด

บทสรุปในภาพรวมของการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่รับการอบรม โดยคิดจากคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจตั้งแต่ 3.51 -5.00 คือ ความพึงพอใจระดับมากขึ้นไป ร้อยละ 70 ถือว่าหลักสูตรฝึกอบรมนี้มีความเหมาะสมและมีคุณภาพ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญล่วงหน้าเพื่อนัดวันและเวลาในการนำส่งและรับแบบประเมินคืนตามความเหมาะสม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณารายละเอียดของ

แบบประเมินโดยอิสระ และขอคำแนะนำเพิ่มเติมหลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างแบบประเมินแล้ว ทั้ง 2 แบบ คือ 2.2.3 ตามข้อ 2.2

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ดำเนินการในการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบแบบประเมินทุกชนิดที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน โดยผู้เชี่ยวชาญ คือ

2.4.1. ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังเรียน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน

2.4.2 ประเมินพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เป็นกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรฯ

2.4.3 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

สำหรับการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินที่ 2.4.1 และ 2.4.2 เป็นแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้ในครั้งนี้ ผ่านการวิจัยโดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2546, หน้า 50) รายงานการวิจัยการพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนไทย อายุ 12-60 ปี โดยแบ่งเป็น 3 ระดับอายุ ดังนี้ อายุ 12-17 ปี 18-25 ปี 26-40 ปี และ 41-60 ปี มีค่าอำนาจจำแนกสามารถแยกผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำออกจากผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงได้ ทั้งด้านข้อทดสอบ รายด้าน คือ ดี เก่ง สุข และคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวม โดยมีค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha ในด้าน ดี เก่ง สุข และภาพรวม คือ .75, .76, .81 และ .85 ตามลำดับ และค่าความเชื่อมั่นแบบครึ่ง (Split-Half Reliability) ในด้านดี เก่ง สุข และภาพรวม คือ .83, .86, .71 และ .87 ตามลำดับ

ส่วนการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินความพึงพอใจตามข้อ 2.4.3 ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบนั้น ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อพิจารณาความสอดคล้องโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ใช้สถิติดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item - Objective Congruence) โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ตอบมา ดังนี้

1. มีความเห็นว่า สอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น 1
2. มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ	กำหนดคะแนนเป็น 0
3. มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น -1

จากนั้นนำมาแทนค่าในสูตรดัชนีความสอดคล้อง ถ้าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ไม่ต้องปรับปรุง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต่อโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence) หรือ *IOC* โดยรวมได้เท่ากับ 0.91 อยู่ในระดับสูงเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ภาคผนวก ค)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกันประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินที่ 2.4.3 ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามชนิด มาตรการส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*)

การพิจารณาความเหมาะสมโดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ตอบมา ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

การกำหนดค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม คือ ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าหลักสูตรมีคุณภาพเหมาะสมในเบื้องต้น

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของแบบสอบถามความพึงพอใจได้ค่าเฉลี่ย 4.33 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ภาคผนวก ค)

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาการปรับปรุง แก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ การพิมพ์สื่อกำหนด บ้างกิจกรรม กำหนดเวลาไว้มากเกินไป จัดหาสื่อประเภทที่สามารถสะท้อนให้เข้าไปถึงแก่นของจิตใจที่มากกว่าเกม

และใช้เกมเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนสะท้อนพฤติกรรมออกมา ครูกระตุ้นให้แต่ละกลุ่มคิดวิเคราะห์มากขึ้น และให้กำลังใจในการศึกษา มีรายละเอียดในการพัฒนาดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรม มี 6 หน่วยกิจกรรมการฝึกอบรม มีความเหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหาสาระ จุดมุ่งหมายในการพัฒนาพฤติกรรมบ่งชี้ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนในความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 3 องค์ประกอบ พฤติกรรมบ่งชี้ 9 สมรรถนะ 27 เกณฑ์คุณภาพ มีความเหมาะสมครอบคลุมเนื้อหาสาระจัดอบรมให้กับนักเรียน

2. รูปแบบกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้มีกระบวนการ 7 ขั้นตอน พบว่า แต่ละขั้นตอนสามารถทำให้นักเรียนปฏิบัติและแสดงพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละด้านออกมาได้ และตัดกิจกรรมบางส่วนออกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ กิจกรรมพบกลุ่มในช่วงโมงเย็นนั้น เพราะผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ไม่ได้ประโยชน์จากกิจกรรมนี้เท่าที่ควร เพราะอาจไม่ได้คำตอบที่เป็นจริง เนื่องจากผู้เรียนตอบในด้านดีของตนเองมากกว่าด้านลบ จึงไม่เหมาะที่จะใช้เป็นการประเมินนักเรียน เนื่องจากอาจมีตัวแปรที่ไม่สามารถควบคุมได้

3. สื่อประกอบการเรียนรู้เพิ่มสื่อที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น กระตุ้นให้วิเคราะห์เปรียบเทียบ สามารถกระตุ้นความอยากรู้ อยากเห็น วิเคราะห์เปรียบเทียบและสะท้อนไปถึงแก่นของจิตใจ ทำให้สามารถตั้งกระทู้ต่อข้อมูลในสื่อที่ศึกษาเกิดความคิดสะท้อนกลับ ทำให้เกิดมโนทัศน์ร่วมลักษณะ (Conjunctive Concepts) "คิดเหตุผลเป็น" จากความรู้สึก (Consciousness) และการรู้สึกสัมผัส (Sensation) สามารถนำเสนอเป็นความคิดรวบยอดได้ ผู้วิจัยได้เพิ่มสื่อประเภทละคร ฟันฟู ศิลธรรมโลก ส่วนสื่อใบกิจกรรม ใบงาน มีความเหมาะสม นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจสามารถปฏิบัติได้ สมุดบันทึกอบรมประจำตัวนักเรียน อีคิวดี ชีวิตสดใส เหมาะสม

4. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นอายุ 12-17 ปี ของกรมสุขภาพจิต (2550, หน้า 128 - 131) มีความเหมาะสมเนื่องจากนักเรียนกลุ่มทดลองอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อเนื่องมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นช่วงระหว่างอายุ 12 -13 ปี และแบบประเมินนี้ผ่านการวิจัยโดยกรมสุขภาพจิตแล้ว และแบบประเมินความพึงพอใจจากการเข้ากิจกรรมการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีความเหมาะสม

5. ควรเพิ่มวิธีการสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ภายหลังการฝึกอบรม เพื่อตรวจสอบความคงทน ซึ่งผู้วิจัยใช้ใช้กระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพและเทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ด้วยการสังเกต สัมภาษณ์และศึกษาบันทึกของนักเรียนในการทำกิจกรรมจำนวน 3 ครั้ง ผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ส่วนที่ 3 การปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้วิจัยนำผลการประเมิน โครงร่างของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญใน ส่วนที่ 2 มาเป็นเกณฑ์ ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

วัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยนำผลการประเมินความเหมาะสมของ โครงร่างหลักสูตร ถ้าค่าเฉลี่ยของความ เหมาะสมมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าหลักสูตรมีความเหมาะสม กำหนดให้คงส่วนนี้ไว้
2. ผู้วิจัยนำผลการประเมินความสอดคล้องของ โครงร่างหลักสูตร ถ้าได้ค่าดัชนีความ สอดคล้อง IOC (Index of Item - Objective Congruence) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่า โครงร่างของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน ในกรณีที่ค่าน้อยกว่า 0.5 ขึ้นไป
3. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้มีความเหมาะสม ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ผู้วิจัย การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำหลักสูตรที่ได้การประเมินและปรับปรุง โครงร่างแล้วไปศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรในสถานการณ์ จริงและ ทดลองใช้หลักสูตร เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทาง อารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการนำไปใช้ฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมี รายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษานำร่อง (Pilot Study) มีรายละเอียดการดำเนินการดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้หลักสูตรในสถานการณ์จริง ก่อน นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคระหว่างใช้หลักสูตร ด้วยการศึกษานำร่อง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษานำร่อง เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนประจักษ์สรรวิทยา ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง เป็นการศึกษานำร่อง (Pilot Study) โดยการสุ่มนักเรียนที่มีคะแนนรวมต่ำกว่า 140 คะแนนจากการทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับวัยรุ่น อายุ 12-17 ปี ของกรมสุขภาพจิต (2550, หน้า 128 - 131) จำนวน 20 คนและมีความเต็ม ใจเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้เกี่ยวกับขั้นตอนของหลักสูตรฝึกอบรม ระยะเวลา เนื้อหา รูปแบบกิจกรรมและวิธีการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานำร่องการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย

1. คู่มือครูในการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
3. แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
4. แบบประเมินติดตามความคงทนในการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นภายหลังการฝึกอบรม

ผลการทดลองจัดกิจกรรมศึกษานำร่อง พบว่า รูปแบบกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีกระบวนการ 7 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนสามารถทำให้นักเรียนปฏิบัติและแสดงพฤติกรรมบ่งชี้ของความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละด้านออกมาในขณะทำกิจกรรมได้ แต่ก็มีพบปัญหาในขณะทำกิจกรรมฝึกอบรมดังนี้

1. บางกิจกรรมกำหนดเวลาไว้มากเกินไป ทำให้นักเรียนปฏิบัติเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดมีเวลาเหลือ คือ ขั้นตอนที่ 1-7 ใช้เวลาไปเพียง 3 ชั่วโมง น้อยกว่าเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยกิจกรรมฝึกอบรมซึ่งกำหนดไว้ครั้งละ 5 ชั่วโมงที่ออกแบบไว้ในครั้งแรก จึงควรปรับลดเวลาให้กระชับ
2. ควรเพิ่มหน่วยฝึกอบรมที่ 5 กิจกรรมบูรณาการฐานการเรียนรู้เป็น เพื่อใช้เป็นสถานการณ์ตรวจสอบพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนหลังจากกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะดี เก่ง และมีสุข

ส่วนที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตรมีรายละเอียดการดำเนินการดังต่อไปนี้
วัตถุประสงค์

เพื่อทำการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการ

การทดลองครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งมีแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยดังนี้

กำหนดกลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE	T_1	X	T_2
RC	T_1	$\sim X$	T_2

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

เมื่อ R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental group)

C แทน กลุ่มควบคุม (Control group)

X แทน ใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์

$\sim X$ แทน ไม่ใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์

T_1 แทน การประเมินก่อนการทดลอง (Pretest)

T_2 แทน การประเมินหลังการทดลอง (Posttest)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียน
 ประภัสสรวิทยา อ.เมืองชลบุรี จ.ชลบุรี ปีการศึกษา 2554 จำนวน 280 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็น
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประภัสสรวิทยา ที่มีผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์
 ที่มีคะแนนต่ำกว่า 140 คะแนนตามเกณฑ์การประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นอายุ 12-17
 ปี ของกรมสุขภาพจิต (2550, หน้า 128-131) และมีการถามความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม และนำมา
 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีสุ่ม (Randomization) ด้วยการใช้ผลคะแนนจากการสอบวัดความฉลาดทาง
 อารมณ์ กลุ่มละเท่า ๆ กัน เป็นกลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนประจักษ์ตราวิทยา ก่อนใช้หลักสูตรฝึกอบรมระหว่างกลุ่มควบคุมกับ
กลุ่มทดลอง

ตัวแปร	กลุ่ม	$\bar{X}$	SD	df	t	P-value
ด้านดี	กิจกรรมทดลอง	37.85	2.76	38	-0.750	0.229
	กิจกรรมควบคุม	38.50	2.72			
ด้านเก่ง	กิจกรรมทดลอง	38.80	1.40	38	-1.703	0.048
	กิจกรรมควบคุม	39.50	1.19			
ด้านสุข	กิจกรรมทดลอง	36.70	1.95	38	-1.671	0.051
	กิจกรรมควบคุม	37.65	1.63			
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	กิจกรรมทดลอง	113.35	4.50	38	-1.698	0.049
	กิจกรรมควบคุม	115.65	4.06			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 $t_{(01,df=38)} = 2.715$

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประจักษ์ตราวิทยา ก่อนใช้หลักสูตรฝึกอบรมระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่าง กล่าวคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความฉลาดทางอารมณ์ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมใกล้เคียงกัน

ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยทำการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมในวันเสาร์ ระหว่างเวลา 8.00 – 12.00 น. กิจกรรมวันละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. เครื่องมือประกอบหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและได้รับการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว ได้แก่ คู่มือหลักสูตรฝึกอบรม
2. เครื่องมือประเมินประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเรียบร้อยแล้ว ได้แก่ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรม แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหลังเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แบบประเมินความ

พึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และ แบบประเมินการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นภายหลังการอบรม

การดำเนินการทดลอง

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนประจักษ์สรรวิทยา เพื่อขอทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ขอความร่วมมือและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้กับครูผู้ช่วยฝึกอบรม จำนวน 3 ท่าน และมอบเอกสารประกอบการฝึกอบรมสำหรับวิทยากร คู่มือสำหรับผู้ช่วยวิทยากร
3. ผู้วิจัยประชุมครูผู้ช่วยฝึกอบรม เพื่อบรรยายและทำความเข้าใจกับแบบสังเกตพฤติกรรม วิธีการสังเกต เกณฑ์การบันทึกพฤติกรรมและฝึกซ้อมการบันทึกพฤติกรรมกับนักเรียนกลุ่มทดลองในช่วงการปฐมนิเทศ
4. ทำการปฐมนิเทศเพื่อสร้างความเข้าใจกับนักเรียนกลุ่มทดลองเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมและมอบเอกสารสำหรับนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม สื่อประกอบต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้นักเรียนทุกคน
5. การเก็บข้อมูลก่อนทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยให้นักเรียนที่เข้าร่วมการฝึกอบรมทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นอายุ 12-17 ปี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านดี ด้านเก่งและด้านสุข ของกรมสุขภาพจิต (2550, หน้า 128 - 131)
6. ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรฝึกอบรมที่ออกแบบไว้ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยและครูผู้ช่วยฝึกอบรม สังเกตพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการฝึกอบรม พร้อมบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เพื่อดูพัฒนาการพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างฝึกอบรม
7. หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเสร็จแล้ว ผู้วิจัยทำการประเมินหลังการฝึกอบรม โดยให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นอายุ 12-17 ปี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านดี ด้านเก่งและด้านสุข ของกรมสุขภาพจิต (2550, หน้า 128-131)

8. ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรมด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

9. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ดังนี้

9.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์หลังการฝึกอบรมระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมทั้งโดยรวมและรายด้าน ด้วยค่าสถิติ t - test independent (สิทธิ ชีรสรณ์, 2552, หน้า 152 - 153)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t	แทน ค่าการแจกแจงของที (t - Distribution)
X_1	แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
X_2	แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2
S_1^2	แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
S_2^2	แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2
n_1	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
n_2	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

9.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง ด้วยค่าสถิติ t - test dependent (สิทธิ ชีรสรณ์, 2552, หน้า 152-153)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}}$$

$$df = n - 1$$

D แทนค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

n แทนจำนวน คู่

9.3 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยทำการเปรียบเทียบความพึงพอใจกับเกณฑ์คะแนนความพึงพอใจใน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป (คะแนนความพึงพอใจ เท่ากับ 3.51 -5.00)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

การดำเนินการในขั้นตอนการประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร เป็นการปรับปรุงหลักสูตรหลังจากการนำหลักสูตรทดลองใช้ เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่มีลักษณะสมบูรณ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมหลังจากนำไปทดลองใช้
2. เพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์

วิธีดำเนินการ ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม ด้วยเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยคิดจากคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ ตั้งแต่ 3.51 -5.00 คือ ระดับความพึงพอใจมากขึ้นไป ร้อยละ 70 ถือว่าหลักสูตรฝึกอบรมนี้มีความเหมาะสมและมีคุณภาพ

2. การปรับปรุงหลักสูตร หลังจากนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองและได้ทำแบบประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้ดังกล่าวตลอดทั้งข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ข้อคิดที่ได้จากการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมตามหลักสูตรและข้อคิดเห็นของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตรให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมที่สมบูรณ์ สามารถนำหลักสูตรไปใช้จัดการฝึกอบรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามผลลัพธ์

ประเมินติดตามความคงทนในการรักษาระดับพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นภายหลังการอบรมโดยประเมินผลหลังการฝึกอบรม (Study the Retention) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่จะทำการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเสร็จแล้วก็เสร็จสิ้นเพียงเท่านั้น แต่มีผู้วิจัยหลายท่านให้ข้อเสนอแนะว่าควรทำการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องในระยะยาวและเก็บข้อมูล เพื่อทราบถึงพัฒนาการและระดับความคงทนของความฉลาดทางอารมณ์ที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำมาต่อยอด โดยออกแบบให้มีการติดตามความคงทนภายหลังการอบรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นภายหลังการอบรม เป็นการตรวจสอบความคงทน

วิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาและสำรวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ โดยการศึกษาสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งพบว่า เมื่อจัดกิจกรรมตามฐานให้เสร็จแล้วเป็นอันว่าสิ้นสุดการอบรม และมีงานวิจัยบางงานที่ข้อเสนอแนะให้ศึกษาต่อเนื่อง เพื่อทราบถึงพัฒนาการและระดับความคงทนของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของบุคคลในแต่ละช่วงเวลา

2. ผู้วิจัยได้ออกแบบโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาบูรณาการ โดยใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพและเทคนิคการเก็บข้อมูล ภาคสนาม (field survey) ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญ ติดตามความคงทนภายหลังการอบรม ผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยอาศัยกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและสาธารณะประโยชน์ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลกจำนวน 3 ครั้ง ได้แก่

ครั้งที่ 1 กิจกรรมโรงเรียนสวยด้วยมือเรา เพื่อสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านดี

ครั้งที่ 2 กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านเก่ง

ครั้งที่ 3 กิจกรรม สายสืบลูกน้ำในโรงเรียน เพื่อสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านสุข

3. ผู้วิจัยออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกภาคสนาม เพื่อนำไปใช้ โดยนำไปให้ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกที่ผ่านการทดสอบคัดเลือกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งมีความชำนาญในเรื่องการบันทึกภาคสนามและการประเมิน

เชิงคุณภาพ จำนวน 10 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) แบบประชุมกลุ่ม (Focus Group) โดยนำกรอบในการประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับอายุ 12 -17 ปีของกรมสุขภาพจิตมาเป็นแนวทางในการเพื่อกำหนดเกณฑ์พิจารณาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละด้านสำหรับการใช้การบันทึกภาคสนามผลการประชุมสรุปได้ดังนี้

3.1 นำเอาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละด้านมาเขียนเป็นเกณฑ์การพิจารณาให้เห็นสมรรถนะของพฤติกรรมแต่ละเรื่อง ซึ่งถ้าวิเคราะห์แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับอายุ 12 -17 ปีของกรมสุขภาพจิตแล้วพบว่า เป็นลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกจึงควรนำเอาข้อคำถามจากแบบประเมินมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดเกณฑ์ เพื่อให้สามารถนำไปสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.2 ควรกำหนดเกณฑ์เชิงปริมาณ เพื่อให้สามารถอธิบายอ้างอิงพฤติกรรมบ่งชี้ที่ปรากฏในตัวนักเรียนได้และระดับคุณภาพได้

3.3 เกณฑ์พิจารณาควรครอบคลุมข้อมูลในแต่ละด้านดี เก่ง และมีสุขและการสรุปภาพรวม (ภาคผนวก ข.)

4. ผู้วิจัยนำบันทึกภาคสนามไปใช้ในการติดตามผลลัพธ์ โดยประเมินผลหลังจากฝึกอบรมไปแล้ว 14 วัน ด้วยการวิธีการสามเส้ากับนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้กระบวนการวิจัยคุณภาพแบบปฏิบัติการมีส่วนร่วมของมิลส์ (Mills, 2000) ใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

5. ระยะเวลาการสังเกตนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง เพื่อตรวจสอบความคงทนของระดับพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์เป็นเวลา 3 ครั้ง ๆ ละ 6 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง ตั้งแต่ 9 กุมภาพันธ์ - 27 กุมภาพันธ์ 2555

6. วิธีการเก็บข้อมูล ใช้เทคนิคการเก็บข้อมูล ภาคสนาม (Field Survey) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ด้วยการสังเกต สัมภาษณ์และศึกษาบันทึกของนักเรียนในการทำกิจกรรม เพื่อศึกษาการรักษาสถานะพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มทดลอง ตรวจสอบประมวลพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ที่นักเรียนแสดงออกในสถานการณ์ที่นักเรียนเป็นผู้ออกแบบทั้ง 3 ด้าน คือ ดี เก่งและสุข ดังนี้

ครั้งที่ 1 กิจกรรมโรงเรียนสวยด้วยมือเรา : ม่านน้ำไหลลดโลกร้อน (เวลา 6 ชั่วโมง)

ลักษณะกิจกรรม ม่านน้ำไหลลดโลกร้อน โดยนักเรียนรวมกลุ่มกันในการสร้างสรรค์ในส่วนของการพัฒนาสังคมและสาธารณะประโยชน์ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ครอบครัวยุโรป โรงเรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก เน้นให้นักเรียนเป็นผู้จัดกิจกรรมด้วยตนเองทุกขั้นตอนและต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น ด้านดี

วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า
(Triangulation) ได้แก่ สัมภาษณ์นักเรียนที่ร่วมกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกตามเกณฑ์
พฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง เห็น
ใจผู้อื่น ความรับผิดชอบ และศึกษาจากสมุดบันทึกการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ผลการศึกษา นำเสนอโดยใช้สถิติเชิงบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูล และข้อมูลที่ได้จาก
การศึกษาค้นคว้าที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและปัจจัยสนับสนุนให้เกิดคุณภาพตามเกณฑ์การพิจารณา

ครั้งที่ 2 กิจกรรมยูวรักษ์สิ่งแวดล้อม : คลองสะอาดปราศจากมลพิษ (เวลา 6 ชั่วโมง)

ลักษณะกิจกรรม คลองสะอาดปราศจากมลพิษ โดยนักเรียนรวมกลุ่มกันในการ
การสร้างสรรค์ในส่วนของกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและสาธารณประโยชน์ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็น
ประโยชน์ต่อผู้อื่น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก เน้นให้นักเรียนเป็น
ผู้จัดการกิจกรรมด้วยตนเองทุกขั้นตอน

วัตถุประสงค์ เพื่อสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้น ด้านเก่ง

วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า
(Triangulation) ได้แก่ สัมภาษณ์นักเรียนที่ร่วมกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกตามเกณฑ์
พฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย มีแรงจูงใจมุ่งมั่นพยายาม ตัดสินใจและ
แก้ปัญหา มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น และศึกษาจากสมุดบันทึกกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
ผลการศึกษา นำเสนอโดยใช้สถิติเชิงบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูล และข้อมูลที่ได้จาก
การศึกษาค้นคว้าที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและปัจจัยสนับสนุนให้เกิดคุณภาพตามเกณฑ์การพิจารณา

ครั้งที่ 3 กิจกรรมสุขภาพดีชีวีเป็นสุข : สายสืบลูกน้ำในโรงเรียน (เวลา 6 ชั่วโมง)

ลักษณะกิจกรรม สุขภาพดีชีวีเป็นสุข โดยนักเรียนรวมกลุ่มกันในการสร้างสรรค์ในส่วน
ของกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและสาธารณประโยชน์ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก เน้นให้นักเรียนเป็นผู้จัดการกิจกรรมด้วย
ตนเองทุกขั้นตอน

วัตถุประสงค์ เพื่อสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้น ด้านสุข

วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า
(Triangulation) ได้แก่ สัมภาษณ์นักเรียนที่ร่วมกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกตามเกณฑ์

สมรรถนะความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย ภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต สามารถสร้างความสุข และศึกษาจากสมุดบันทึกการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

7. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

7.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านเอกสาร (Data Triangulation) จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากบันทึกของนักเรียนในการร่วมกิจกรรม

7.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) จะเน้นการตรวจสอบจากผู้วิจัยการสังเกตนักเรียนระหว่างร่วมกิจกรรม โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากการสังเกต

7.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) จะเน้นการตรวจสอบว่าถ้ามีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแล้ว ด้วยการสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคล

ผลการศึกษานำเสนอโดยใช้สถิติเชิงบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูล และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและปัจจัยสนับสนุนให้เกิดคุณภาพตามเกณฑ์การพิจารณา

8. เกณฑ์การตัดสินระดับของการรักษาพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเชิงปริมาณเพื่ออ้างอิงข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

≥ ร้อยละ 90	=	ดีมาก
ร้อยละ 75 – 89	=	ดี
ร้อยละ 60-74	=	พอใช้
ร้อยละ 50-59	=	ปรับปรุง
< ร้อยละ 50	=	ปรับปรุงอย่างเร่งด่วน